

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2023

UTAJÄRVEN KUNTA

Sisällys

1. Tarkastuksen ja arvioinnin toteutus	3
1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät.....	3
1.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano	3
1.3. Arviointikertomuksen toteutustapa	4
2. Vuoden 2022 arviointikertomuksen käsittely.....	5
3. Talouden toteutumisen arviointi	6
3.1. Kattamaton alijäämä	6
3.2. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	6
3.3. Investoinnit	9
4. Arvio valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta.....	9
4.1. Toimielinten vuositavoitteiden toteutumisen arviointi	9
4.2. Kuntakonsernin tavoitteet ja ohjaus	16
5. Henkilöstö	18
6. Tarkastuslautakunnan vuoden 2023 havaintojen ja arviointien yhteenveto	19

1. Tarkastuksen ja arvioinnin toteutus

1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

1.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Tarkastuslautakunnan kokoonpano 2021–2025

Jäsen	Varajäsen	
Jaakko Rikkola (pj)	Kaisu Isola	
Ahti Moilanen (vpj)	Riikka Juntunen (5.10.2023 saakka) Laukkanen Mika (5.10.2023 alk.)	
Sinikka Hämälä	Kirsi Kumpulainen	
Eero Väisänen	Leo Saarenpää	
Maija Koistinen (20.6.2023 saakka)	Jari Aitta	
Aino Isoniemi (20.6.2023 alk.)		

Tarkastuslautakunnan jäsenten esteellisyydet:

Ahti Moilanen – Utajärven Yrityspuisto Oy, hallituksen jäsen

Jari Aitta – Kiinteistö Oy Järvenneito, hallituksen puheenjohtaja ja Kiinteistö Oy Mäyrä, hallituksen puheenjohtaja

Kirsi Kumpulainen – Kiinteistö Oy Järvenneito, hallituksen jäsen ja Kiinteistö Oy Mäyrä, hallituksen jäsen

Tarkastuslautakunnan esittelijöinä toimivat puheenjohtaja varsinaisten päätöksiä osalta, tilintarkastaja tilintarkastusasioiden osalta ja sihteeri teknisten kokousasioiden osalta. Sihteerinä on toiminut Eeva-Kaisa Karhu. Vastuunalaisena tilintarkastajana toimii HT, JHT Tuomas Peltoperä. Tarkastuslautakunta on tilikaudella seurannut tilintarkastajan työn edistymistä ja saanut selvityksen tilikauden 2023 tarkastuksen tuloksista. Lautakunta käsiteli ja vei valtuustolle tiedoksi sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset.

1.3. Arviointikertomuksen toteutustapa

Tarkastuslautakunta kokoontui syyskauden 2023 aikana neljä kertaa sekä kevätkauden 2024 aikana 4 kertaa.

Tarkastuslautakunnan työ perustuu valtuustokauden mittaiseen arviointisuunnitelmaan, joka on esitelty valtuustolle. Arviointisuunnitelmaan perustuen on laadittu työohjelma vuodelle 2023. Arviointi on edennyt työohjelman mukaisesti. Tarkastuslautakunta tutustui arviointivuoden aikana palvelujen järjestämiseen ja sai selvityksen seuraavista osa-alueista:

<i>Kokous-pvm</i>	<i>Käsitellyt aiheet</i>
20.9.2023	<ul style="list-style-type: none"> • Kunnan toiminnan yleiskatsaus • Tarkastuslautakunnan työohjelma • Tilintarkastuksen työohjelma
13.10.2023	<ul style="list-style-type: none"> • Elinympäristöpalvelut - investoinnit • Elinvoimapalvelut • Tarkastuslautakunnan talousarvio

---

17.11.2023	<ul style="list-style-type: none"> • Hyvinvointipalvelut • Työllisyyspalvelut ja TE24-uudistus kunnassa • Maahanmuuttajatyö • Sidonnaisuusilmoitukset
19.1.2024	<ul style="list-style-type: none"> • Kasvatus- ja hyvinvointipalvelut (koulu, varhaiskasvatus, liikunta- ja kulttuuripalvelut)
23.2.2024	<ul style="list-style-type: none"> • Kunnan toiminnan yleiskatsaus • Hallintopalvelut (talous, sisäinen valvonta ja riskienhallinta) • Hallintopalvelut ja tietohallinto • Tytäryhtiöiden tilinpäätökset • Tilintarkastajan väliraportointi
19.4.2024	<ul style="list-style-type: none"> • Tilinpäätöksen 2023 esittely • Valtuustoon nähden sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen • Arviointikertomuksen valmistelu
17.5.2024	<ul style="list-style-type: none"> • Tilintarkastajan loppuraportti • Tilintarkastuskertomuksen käsittely • Arviointikertomuksen hyväksyminen

---

2. Vuoden 2022 arviointikertomuksen käsittely

Valtuusto merkitsi tarkastuslautakunnan esityksen mukaan arviointikertomuksen vuodelta 2022 tiedoksi kokouksessaan 20.06.2023 § 25. Kuntalain 121 §:n mukaan kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta. Arviointikertomus ei ole antanut aihetta lausunnon antamiseen.

---

3. Talouden toteutumisen arviointi

3.1. Kattamaton alijäämä

Kuntalain 110 § mukaan kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Kunnan taseessa ei ole kattamatonta alijäämää 31.12.2023 tilinpäätöksessä. Myös kuntakonsernin kertynyt jäämä on positiivinen.

3.2. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Sosiaali- ja terveystaloudelliset sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyivät kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen ja näin ollen Oulunkaaren kuntayhtymä purettiin tarpeettomana. Muutoksen seurauksena lähes 60 % kunnan verorahoituksesta siirtyi hyvinvointialueille toiminnan rahoittamiseen. Muutoksen takia vuosien 2022 ja 2023 talouden toteutumaluvut eivät ole kaikilta osin vertailukelpoisia.

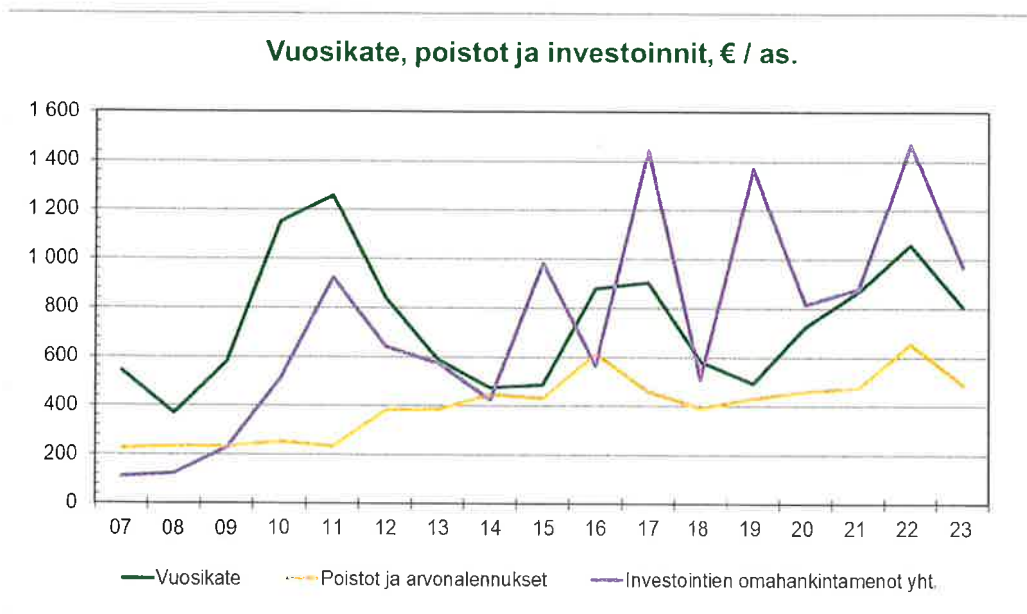
ICT-tukipalvelut on hankittu valtuuston 22.6.2022 päätösten mukaisesti 1.1.2023 alkaen LapIT Oy:ltä ja talous- ja henkilöstöhallinnon tukipalvelut Monetra Oulu Oy:ltä. Hyvinvointialueelle siirtyvät omaisuus- ja pääomaerät on kirjattu alkusaldojen muutoksina 1.1.2023 tilinavaukseen peruspääomaa vastaan.

Vuoden 2022 tilinpäätöksen toimintakate ei ole vertailukelpoinen vuoden 2023 toimintakateeseen verrattuna. Toimintakate toteutui kuitenkin 0,3 milj. euroa talousarviota parempana ja muutos vuodesta 2022 oli -51,4 %. Toimintatuottoja tilikaudelta kertyi 3,3 milj. euroa, mikä on 0,5 milj. euroa vuotta 2022 vähemmän ja toimintakuluja 13,8 milj. euroa (ulkoinen), mikä on 11,6 milj. euroa vuoden 2022 toimintakuluja vähemmän. Toimintatuotot ylittivät talousarvion 3,6 %, kun toimintakulut taas toteutuivat 98,5 %. Toimintatuottojen puolella talousarvioeristä maksutuotot jäivät budjetoidusta summasta ja toimintakulujen puolella aineet, tarvikkeet ja tavarat alittuivat 172.000 eurolla.

Verotulo- ja valtionosuuskertymä ei ole vertailukelpoinen vuoteen 2022 verrattuna. Tuloveroprosenttia leikattiin. Kaikkien kuntien tuloveroprosentteja leikattiin 12,64 prosenttiyksikköä vuonna 2023. Utajärvellä tuloverokertymä supistui -56,9 % ja valtionosuudet -57,9 %.

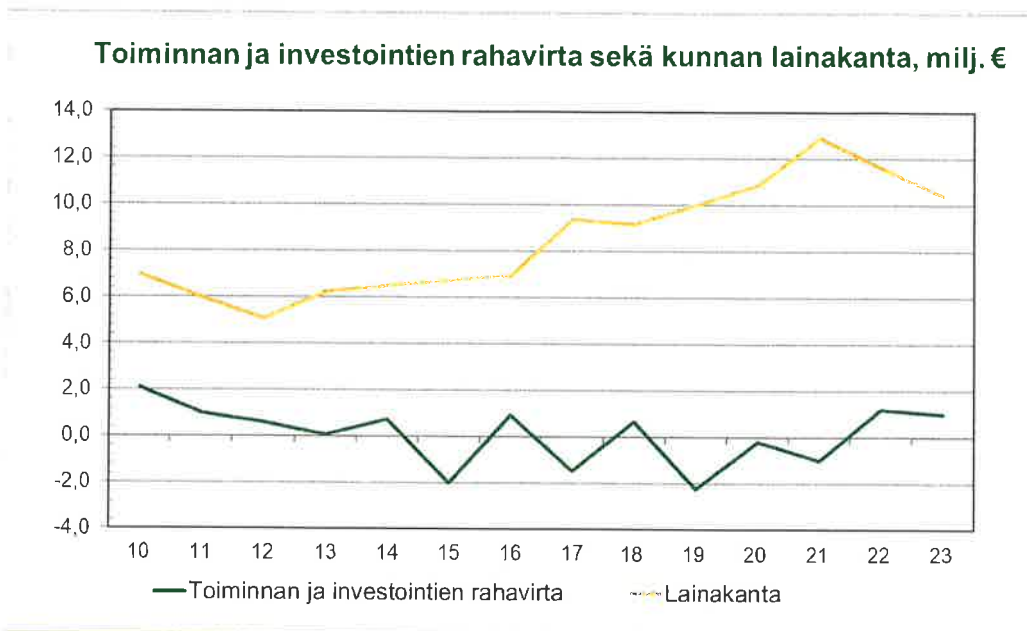
Verotulojen kertymä 7,2 milj. euroa, mikä oli 4,5 milj. euroa edellisvuotta vähemmän (11,7 milj. euroa). Valtionosuuksia kertyi vastaavasti 5,3 milj. euroa, kun kertymä vuonna 2022 oli 12,6 milj. euroa. Valtionosuudet vähenivät 7,3 milj. eurolla.

Vuosikate osoittaa kunnan tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä. Seuraavassa kuviossa esitetään, miten vuosikate on kattanut poistot vuodesta 2006 lähtien. Vuonna 2023 vuosikate asukasta kohden oli 806 euroa, joka kattoi poistot 165 %. Investointien omarahoitusosuus asukasta kohden oli 1.048 euroa.

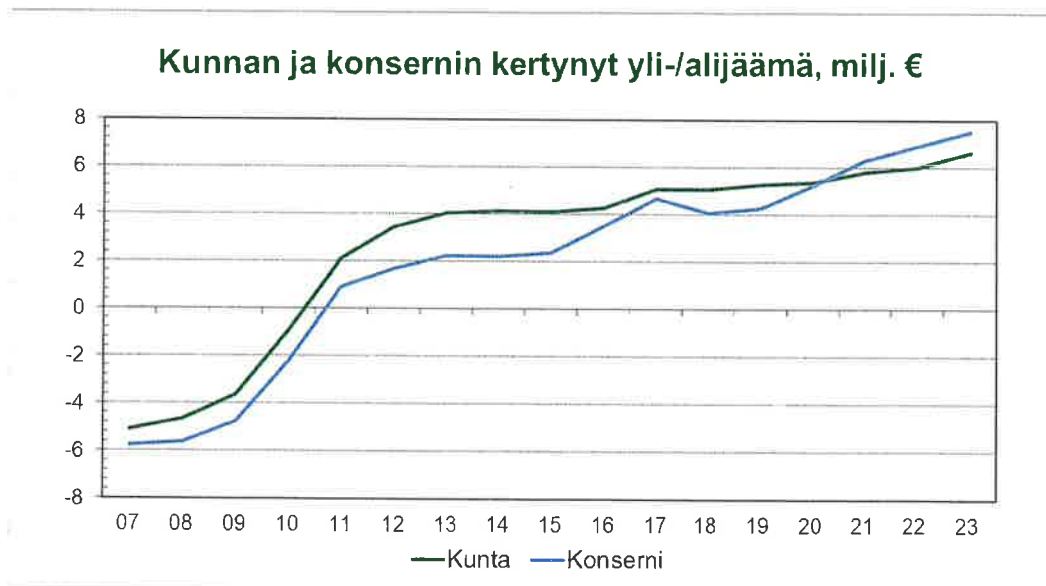
Kuvio 1: Kunnan vuosikate, nettoinvestoinnit ja poistot asukasta kohden 2006–2023

Emokunnan osalta asukasta kohden laskettu lainakanta aleni 9,3 % ja lainaa oli vuoden lopussa yhteensä 4.171 euroa/asukas. Koko kuntakonsernin lainamäärä/asukas väheni 4.379 euroon (-50,8 %). Oulunkaaren hyvinvointikuntayhtymä ei enää ole konsernin taseen luvuissa, koska yhtymä on purkaantunut 5.5.2023. Oulunkaaren ky:n tuloslaskelma 1.1. - 5.5.2023 on yhdistelty konsernin tuloslaskelmaan.

Kuvio 2: Toiminnan ja investointien rahavirran ja lainakannan kehitys kunnassa 2006–2023

Tilinpäätöksen mukaan vuoden 2023 tuloslaskelma osoittaa kunnan ylijäämäksi 575.861 euroa (konsernin ylijäämä 1.059.702 euroa), joka kirjataan taseen omaan pääomaan. Kunnan ylijäämän kertymä on nyt 6,6 milj. euroa ja konsernilla 7,5 milj. euroa vuoden 2023 ylijäämät mukaan lukien.

Kuvio 3: Kunnan ja kuntakonsernin kumulatiivinen yli-/alijäämä 2006–2023

Tarkastuslautakunta toteaa yhteenvetona taloudellisesta tilanteesta, että asetetut taloustavoitteet toteutuivat ja ylijäämää kertyi 0,4 milj. euroa budjetoitua enemmän. Tällä hetkellä taloudellinen tilanne on hyvä, mutta tarkastuslautakunta toteaa, että haasteena ovat verorahoituksen epävarmuus, globaali epävakaus sekä korkotason nousu. Velkamäärä on huomattava ja lainanlyhennyksistä olisi syytä nopeuttaa edelleen.

3.3. Investoinnit

Investointien bruttomenot olivat 2,6 milj. euroa vuonna 2023 (1,5 milj. euroa vuonna 2022), kun muutettu talousarvio oli 2,8 milj. euroa. Investointituloja kertyi 0,8 milj. euroa nuoris- ja liikuntahallin palovahingon kertakorvauksesta. Lisäksi Oulunkaaren kuntayhtymän purkamisen jälkeen palautettiin rahoitusosuuksia kunnalle 0,86 milj. euroa.

Uuden yläkoulun ja lukion rakentamisesta tehtiin investointipäätös. Hankesuunnittelu ja tarjouspyyntöaineisto laadittiin vuoden lopussa. Hankkeen kilpailutus on käynnissä. Vanha vi-rastalo 3 purettiin vuoden 2023 aikana.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kiinteistöjen osalta tehdyt pitkän tähtäimen suunnitelmat tulisi tarkentaa ja kiinteistökanta salkuttaa (ylläpidettävät, kehitettävät ja luovuttavat kohteet). Kiinteistömassan suunnittelussa tulisi huomioida väestörakenteen muutos, kunnan kantokyky sekä toteutus- ja rahoitusvaihtoehdot.

4. Arvio valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta

4.1. Toimielinten vuositavoitteiden toteutumisen arviointi

Hallintopalvelut

Hallintopalveluiden toimintakate toteutui talousarvioon nähden 103,3 %. Toimintakate vuoden lopussa oli -1.789.565 euroa. Talousarvion toimintakate ylittyi 57.328 euroa. Talousarvion ylityksiä toteutui henkilöstökuluissa ja palveluiden ostossa.

Lisää asukkaita

Tavoite 2023:

Mahdollistetaan etätyö ja moderni asuminen maaseutumaisessa ympäristössä.

Sähköisten palveluiden ajantasaistaminen ja kehittäminen

Kuntalaiskysely palveluiden toimivuudesta kahden vuoden välein

Toteuma 2023:

Sähköisen asioinnin palvelu on käytössä kahdessa palvelussa (kohde- ja yleisavustus).

Tavoite toteutui

Kysely henkilöstön digiosaamisesta toteutettiin ja kysely toistetaan vuonna 2024.

Tavoite toteutui

Kysely ei toteutunut

Tavoite ei toteutunut

Kunnan veto- ja pitovoima

Tavoite 2023:

Kuntalaiset löytävät ja saavat tiedon helposti yhteisistä asioista. Kuntalaiset aktiivisesti mukaan kunnan kehittämiseen ja toimenpiteiden suunnitteluun. Kehitetään kuntalaistiedottamista nykyikäiseksi ja kuntalaisia osallistavaksi.

Toteuma 2023:

Osallisuussuunnitelman laatiminen ei toteutunut.

Tavoite ei toteutunut

Utajärvi.fi -verkkosivuston ajantasaistaminen on työn alla ja päivitystä jatketaan.

Tavoite toteutui osittain

Tarkastuslautakunta toteaa, että sähköisten palveluiden kehittämistyötä jatketaan. Sähköinen asiointi -palvelun saaminen käyttöön on merkittävä edistysaskel kuntalaisten palvelussa. Tarkastuslautakunta etätyöpuitteiden kehittämisessä potentiaalia.

Tarkastuslautakunta tiedustelee, miten kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuutta saadaan lisättyä kunnan kehittämisessä ja toimenpiteiden suunnittelussa.

Elinvoimapalvelut

Elinvoimapalveluiden toimintakate toteutui talousarvioon nähden 92,5 %. Toimintakate vuoden lopussa oli -572.581 euroa. Talousarvion toimintakate alittui 46.510 eurolla.

Lisää työpaikkoja

Tavoite 2023:

Edistämme yritystoimintaa luomalla edellytyksiä olemalla kumppani. Toimitaan verkostomaisesti.

Yrityspuiston toiminnan vahvistaminen kunnan kehitysyhtiönä.

Alueellinen yhteistyö Humanpolis Oy:n strategian mukaisesti

Toteuma 2023:

Kunnanhallituksen puheenjohtaja ja kunnanjohtaja ovat osallistuneet Yrityspuisto Oy:n hallituksen hallitustyöskentelyyn kokouksissa. Perustettiin uusia yrityksiä 16 kpl, kun tavoite oli 10.

Yritystapaamiset ja kartoitukset yhteensä 270 kpl (100). Tuki- ja rahoitushakemukset 13 kpl (20). Tukikauden vaihtuminen ja avautuminen vasta kesällä on vähentänyt hakemusten määrää. Uusista yrityksistä vähintään 6 yritystä teollisuus- ja vierivoima- alueelle. Asiaa edistettiin aktiivisesti. Toteutumisesta ei raportoitu. Oppisopimuksen työssäoppimista on hyödynnetty ja yhteistyötä on tehty työvoimakoulutuksessa oppilaitosten kanssa.

Yrittäjätapaamisia on järjestetty yhdessä kunnan ja muiden toimijoiden kanssa yhteensä 13 kpl (6).

ELY:n kanssa toteutui uusi linja-autovuoro reitillä Oulu-Utajärvi- Rokua-Vaala suunnitellusti. Alue-markkinoinnin toteutumisesta ei raportoitu.

Yrittäjävalmennus tekemisen tueksi järjestettiin sekä asukkaille järjestettiin tilaisuuksia ja leirejä eri ryhmille.

Tavoitteet toteutuivat pääosin

Lisää asukkaita

Tavoite 2023:

Väkiluvun ja väestörakenteen kehitys ovat positiivisia. Väestön keski-ikä vuonna 2035 on alle 60 vuotta

Toteuma 2023:

Maksuton varhaiskasvatus, aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta 1–3 luokkalaisille, kotihoidontuen kuntalaisä toteutuivat.

Lasten osuus väestöstä
alle 15-vuotiaita 364 (355)
15–64-vuotiaita 1300 (1313)
yli 65-vuotiaita 828 (825).

Rakennetaan Utajärven brändiä ja markkinointia onnellisen yhteisön ympärille.

Tavoitteen toteutumisesta ei raportoitu.

Ylläpidetään väkiluvun ja väestörakenteen myönteisen kehittymisen tueksi lapsiperhepakettia.

Lapsiperhepaketti toteutui tavoitteen mukaisesti.

Tavoitteet toteutuivat pääosin

Kunnan veto- ja pitovoima

Tavoite 2023:

Järjestetään eri väestöryhmille suunnattuja tapahtumia.

Toteuma 2023:

Untorock:n kävijämäärä 2000, Sänkikiiharit kävijämäärä 300–400. Järjestötoiminta on ollut edelleen erittäin vilkasta. Kodan avajaiset järjestettiin Utasella elokuussa.

Brändin uudistamisen toteutumisesta ja yrityspuiston uutiskirjeen tilaajista ei raportoitu. Tapahtumien mittakaavan toteutumisesta vähintään entisessä laajuudessa ei raportoitu.

Tavoitteet toteutuivat osittain

Tarkastuslautakunnan mukaan taloudelliset tavoitteet toteutuivat ja toiminnalliset tavoitteet saavutettiin pääosin. Tarkastuslautakunta korostaa, että Utajärvi järjestää aktiivisesti yrittäjätapaamisia yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Rokuan kehittämässä ja markkinoinnissa Yrityspuisto Oy:llä ja Humanpolis Oy:llä on keskeinen rooli ja yhtiöt ovat onnistuneet tukemaan kunnan elinvoimaa. Yrittäjien paikkakunnalle houkutteluun, tukemiseen ja valmennukseen on panostettu merkittävästi.

Hyvinvointipalvelut

Hyvinvointipalveluiden toimintakate toteutui talousarvioon nähden 100,8 %. Toimintakate vuoden lopussa oli -1.220.402 euroa, mikä on 9.459 euroa arvioitua suurempi.

Lisää työpaikkoja

Tavoite 2023:

Elinkeinorakenteen monipuolistaminen. Yrityksien määrän lisääminen.

Toteuma 2023:

Työttömyysprosentti Utajärvellä on hieman alle Pohjois-Pohjanmaan keskiarvon. Tavoite alle keskiarvon.

Kehitetään kunnan omia työllisyyspalveluita huomioiden hyvinvointialueen ja TE-palveluiden kunnin siirron vaikutukset. **Tavoite toteutui**

Lisää asukkaita

Tavoite 2023:

Kuntalaisten hyvinvoinnin edistyminen hyvinvointikertomukseen ja kokemustietoon perustuen

Toteuma 2023:

Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä nousi vuonna 2023 verrattuna edelliseen vuoteen. Järjestöjen ja seurojen kanssa on järjestetty tapahtumia vuoteen 2022 verrattuna enemmän. Osallistujamäärien osalta ei esitetty vertailua edelliseen vuoteen (uintimatkat). Ennalta ehkäisevä päihdetyön suunnitelma ei valmistunut. **Tavoitteet toteutuivat osittain**

Kunnan veto- ja pitovoima

Tavoitteet 2023:

Järjestetään eri väestöryhmille suunnattuja tapahtumia.

Toteutuma 2023:

Vuoden aikana on järjestetty yhteensä 30 (20 v. 2022) eri tapahtumaa ja niissä on ollut noin 3000 (2500) käyntikertaa. Nuorten kulttuuritapahtumia on lisätty ja Taidetta -kylille hanke toteutui. **Tavoitteet toteutuivat, mutta mittariin esitetään tavoitemäärän asettamista.**

Hyvinvoinnin edistämiseksi yhteistyöllä on saatu hyviä tuloksia, ja tapahtumiin osallistuminen on ollut aktiivista.

Tarkastuslautakunta korostaa kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön tärkeyttä. Pohde on onnistunut kuntouttavan työtoiminnan järjestämisessä. Työmarkkinatuen kuntaosuus pieneni 10.000 eurolla vuodesta 2022.

TE-palveluiden siirtymiseen kunnalle on valmistauduttu yhteistyössä Oulun seudun työllisyysalueen kanssa.

Kasvatus palvelut

Kasvatuspalveluiden toimintakate toteutui talousarvioon nähden 93,0 %. Toimintakate vuoden lopussa oli -6.273.360 euroa. Talousarvio toimintakate alittui 471.028 euroa.

Varhaiskasvatuksen kysyntä on pysynyt korkeana ja kaikki ryhmät ovat olleet täynnä. Kunnan lapsiperhepaketti on toiminut, koska kasvanut varhaiskasvatuksen kysyntä on muodostunut osin kuntaan muuttaneista lapsiperheistä. Syyslukukaudella 2023 lukiossa aloitti 16 (27 vuonna 2022) ensimmäisen vuosikurssin opiskelijaa, kun tavoite oli 15.

Lisää asukkaita

Tavoitteet 2023:

Väkiluvun ja väestörakenteen kehitys ovat positiivisia. Lisää uusia asukkaita kuntaan. Väestön keski-ikä vuonna 2035 on alle 60 vuotta.

Rakennetaan Utajärven brändiä ja markkinointia onnellisen yhteisön ympärille.

Toteuma 2023:

Vuonna 2023 1–6-vuotiaita oli yhteensä 104 henkilöä, kun vuonna 2022 ikäryhmässä oli 108 henkilöä. Kehitys laskusuunnassa.

Lukiossa aloitti 16 ensimmäisen vuosikurssin opiskelijaa (tavoite 15). Huoltajakyselyn perusteella 98,8 % huoltajista oli tyytyväisiä perusopetuksen toteutumiseen. Tavoite yli 90 %.

Tavoitteet toteutuivat pääosin

Kunnan veto- ja pitovoima

Tavoite 2023:

Kuntalaiset löytävät ja saavat tiedon helposti yhteisistä asioista.

Kuntalaiset aktiivisesti mukaan kunnan kehittämiseen ja toimenpiteiden suunnitteluun.

Toteuma 2023:

Oppilaskunnan ideomat teemapäivät toteutuivat. Vanhempaintoimikunnat ovat kokoontuneet ja opettajakunnan edustaja on ollut paikalla.

Tavoitteet toteutuivat.

Tarkastuslautakunnan arvioin mukaan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuivat. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kasvatuspalveluiden laatuun on satsattu.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että kuntaan muuttaneiden perheiden myötä päiväkodin käyttökapasiteetti on hyvin käytössä.

Elinympäristöpalvelut

Elinympäristöpalveluiden toimintakate toteutui talousarvioon nähden 125,1 %. Toimintakate vuoden lopussa oli -629.886 euroa. Lisämäärärahaa on myönnetty 40.000 euroa. Valtuusto myönsi 14.12.2023 § 70 ylitysoikeuden 240.000 euroa. Toimintakate ylittyi 126.562 eurolla.

Lisää työpaikkoja

Tavoitteet 2023:

Elinkeinorakenteen monipuolistaminen

Toteuma 2023:

Asemakaavan (alue 1 ja 2 laajennus) Kaavaluonnokset saatiin valmiiksi. Tieverkoston suunnittelu aloitettiin. Hietaselän osayleiskaavan ei valmistunut. Lämpötien asemakaavaa ei edennyt. Aurinkoenergia hankkeen luvitusprosessi valmis ja rakentaminen alkanut. Biohiili tehdas aloittanut toiminnan ja pellettitehdas rakennettu. Tavoitteet toteutuivat pääosin. Kaavoituksen osalta tavoitteet eivät kaikilta osin toteutuneet.

Lisää asukkaita

Tavoitteet 2023:

Väkiluvun ja väestörakenteen kehitys ovat positiivisia Väestön keski-ikä vuonna 2035 on alle 60 vuotta.

Toteuma 2023:

Osayleiskaava ehdotus asetettu nähtäville 2024 alussa. Asemakaavan laadinta on pysäytetty Naturan vuoksi. Kirkonmutkan omakotitalojen (8) rakentaminen on käynnistynyt. Oulujokilaakson kuntien yhteistyömalli maankäyttö- ja ateriapalveluiden osalta otettiin käyttöön. Tavoitteet toteutuivat pääosin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että valtuuston asettamat tavoitteet toteutuivat talouden osalta ylitysoikeuden puitteissa. Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin.

Elinympäristöpalvelut on panostanut paikkakunnan houkuttelevuuteen asumispaikkana ja aloittanut vuokra-asuntokohteen rakentamisen. Kaavoituksessa pääpaino oli kaavojen muutos- ja päivitystyössä. Hankkeiden avulla edistetään erityisesti ilmastotavoitteiden edistämistä maankäytössä ja kiertotaloudessa.

4.2. Kuntakonsernin tavoitteet ja ohjaus

Talousarvion yhteydessä tytäryhtiöille on asetettu tavoitteita, joiden toteutumista esitetään seuraavassa taulukossa.

Tavoite	Toimenpide/ mittari	Toteutuminen (Koy:t)	Toteutuminen (Yrityspuisto Oy)
Raportointi kunnanhallitukselle, krt/vuosi	4 krt / vuosi	Toteutui	Toteutui
Säännöllinen ajankohtaiskatsaus merkittävistä muutoksista kunnanhallitukselle, krt/vuosi	2 krt / vuosi	Toteutui	Toteutui
Säännöllinen ajankohtaiskatsaus tarkastuslautakunnalle, krt/vuosi	Väh. 1 krt / vuosi	Toteutui	Toteutui
Sisäisen valvonnan ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan tarkastelu, krt/vuosi	Tilinpäätöksen yhteydessä	Taloyhtiöiden hallitukset hyväksyivät päivitetty riskien kartoitukset yhtiöiden osalta 16.2.2021	Hallitus hyväksynyt tilinpäätöksen yhteydessä vuonna 2021. Ei muutoksia vuonna 2023.

Vuoden 2023 aikana tytäryhtiöt ovat esitelleet kunnanhallitukselle toimintaansa ja taloudellista tilannettaan säännöllisesti. Lisäksi tytäryhtiöiden asioita on käsitelty kunnanhallituksessa erillisinä asioita tai osana kunnanjohtajan katsausta.

Tilinpäätöksen mukaan konsernissa ei ole tapahtunut oleellisia muutoksia vuoden 2023 aikana. Konserniyhteisöille talousarviossa asetetut vuoden 2023 toiminnalliset tavoitteet on koottu seuraaviin taulukoihin.

Kiinteistöosakeyhtiöt

Tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma
Kysyntää vastaavat, toimivat vuokra-asunnot	Korkea käyttöaste ja hyvä asukastyytyväisyys	Käyttöasteet hyvällä tasolla, kohteittain oli vaihtelua Nopea reagointi huoltokirjaan annettuihin vikailmoituksiin. Asiakaspalvelun saavutettavuus hyvällä tasolla.

Vuokra-asuntojen kunnossapitäminen, asukasviihtyvyyden ylläpito ja parantaminen	Asuntojen kosteusmittaus aina muuttojen yhteydessä ja remontointi tarpeen mukaan, resurssien mukaan. Epäkelpoja asuntoja ei vuokrata ennen remonttia. Asukaskokouksia vuosittain, vähintään 1/vuosi	Asuntojen kosteusmittaukset toteutettiin aina muuttojen yhteydessä -remontteja toteutettiin taloudellisten resurssien puitteissa. Asuntoja on remontin tarpeessa. Asukaskokoukset pidetty
Kehittämistoimenpiteet	Salkutuksen ylläpito/tarvittaessa-päivittäminen Asuntokannan kehittäminen mukaan lukien huonoista kohteista luopuminen hallitusti taloudelliset resurssit huomioiden, sähköisen asuntohakemuksen käyttöönotto	Honkatie D-talon purkaminen toteutettiin Honkatie A- ja C-talojen purkamista valmistellaan vuodelle 2024. Avustus-päätös saatu. Ojanrivin purkamista valmistellaan purettavaksi vuonna 2025. Sähköinen asuntohakemus viivästyi.

Utajärven Yrityspuisto Oy

Asia	Tavoite	Toteuma
Elinkeinorakenteen monipuolistaminen Yrityksien määrän lisääminen	Edistämme yritystoimintaa luomalla edellytyksiä olemalla luotettava kumppani. Toimimme verkostomaisesti.	Yritystapaamiset ja kartoitukset yhteensä 270 kpl (100). Tuki- ja rahoitushakemukset 13 kpl (20). Tukikauden vaihtuminen ja avautuminen vasta kesällä on vähentänyt hakemusten määrää. Uusista yrityksistä vähintään 6 yritystä teollisuus - ja vierivoima- alueelle. Asiaa edistettiin aktiivisesti. Toteutumisesta ei raportoitu. Oppisopimuksen työssäoppimista on hyödynnetty ja yhteistyötä on tehty työvoimakoulutuksissa oppilaitosten kanssa. Tavoitteiden toteutumisesta on raportoitu elinvoimapaalveluiden raportoinnin yhteydessä. Tavoitteet toteutuivat pääosin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Yrityspuisto Oy:n ja kunnan välinen yhteistyö on aktiivista ja edunvalvontatyö on onnistunutta. Kunnan alueella investointien määrä on kasvussa erityisesti uusiutuvan energia alalla. Yritysten elinvoiman näkymät ovat myönteisiä.

Tarkastuslautakunta näkee positiivisena kunnan linjauksen kunnan oman asuntorakentamisen käynnistämisen.

---

5. Henkilöstö

Kunnan henkilöstömäärä vuoden 2023 lopussa oli 147 työntekijää (170 v. 2022), joista 110 työskenteli vakituisessa työsuhteessa. Henkilöstöstä 83 (92 vuonna 2022) työskentelee sivistyspalveluissa, 24 (33) hyvinvointi- ja elinvoimapalveluissa ja 13 (12) henkilöä hallinnossa. Henkilöstömäärässä ei tapahtunut muutoksia edellisvuodesta. Henkilöstön keski-ikä oli 46,5 vuotta.

Henkilöstökulut olivat 7,48 milj. euroa, missä kasvua 3,3 % edellisvuodesta.

Koulutusajan palkkakustannukset vuodelta 2023 olivat 17.772 euroa (22.650 euroa v. 2022) ilman työnantajan sivukuluja. Koulutuspäiviä kertyi yhteensä 218 päivää ja niihin osallistui 65 henkilöä. Sairauspoissaoloja vuonna 2023 toteutui 2.718 päivää (3.596 v. 2022), eli 18,49 päivää/työntekijä (21,15 pv/työntekijä v. 2022). Kasvatuspalveluissa sairauspoissaolojen määrä väheni neljänneksen edellisvuodesta. Sairauspoissaolojen laskennallinen (350 euroa/pv) kustannus on 0,95 milj. euroa (1,26 milj. euroa v. 2022).

Vanhuseläkkeelle siirtyi kaksi henkilöä.

Kunnassa toimii esihenkilötiimi, jonka toiminnan tavoitteena on tukea kunnassa tehtävää lähiesihenkilö-työtä. Esihenkilötiimi on kokoontunut kevät- ja syyskaudella keskustelemaan ajankohtaisista asioista. Henkilöstölle on järjestetty säännöllisesti henkilöstöinfoja noin neljä kertaa vuodessa.

Henkilöstön virkistysiltapäivä järjestettiin syksyllä Rokualla. Ohjelmassa oli työhyvinvointiluento ja lisäksi aikaa varattiin liikunnalle sekä yhdessäololle. Joulukuussa kunta muisti koko henkilöstöään joululahjakassilla.

Utajärven kunta on tarjonnut henkilöstölleen työsuhdepolkupyöräetua. Etu koskee kaikkia vakituisissa työsuhteissa olevia työntekijöitä ja myös määräaikaisia työntekijöitä tietyin ehdoin. Lisäksi kunnalla on ollut käytettävissään henkilöstölle ravintoetu paikallisissa lounasravintoloissa ja ePassi 120 euroa/vuosi.

6. Tarkastuslautakunnan vuoden 2023 havaintojen ja arviointien yhteenveto

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan toimintaa on kehitetty suunnitelmallisesti ja erityisesti energia- ja ympäristöhankkeisiin on panostettu. Biohiili- ja pellettitehdas ovat toteutuneet Mustikkakankaan teollisuusalueelle. Kunta toimii aktiivisesti useissa verkostoissa.

Lapsiperhepaketin ja laadukkaiden palveluiden myötä päiväkoti on täytynyt ja kouluun on tullut tasaisesti uusia oppilaita. Lukion oppilasmäärätavoite toteutui. Työllisyystoimet ovat pudottaneet työmarkkinatuen kuntaosuutta, mutta rakennetyöttömyys kasvoi voimakkaasti, mikä nosti työttömyysprosentin keskiarvoa yhdellä prosenttiyksiköllä.

Tarkastuslautakunta toistaa suosituksensa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen päivittämistä muuttuneen toimintaympäristön vuoksi. Riskiarviointi tehdään vuosittain tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä.

Tarkastuslautakunta korostaa, että haasteena ovat alhainen syntyvyys sekä väestörakenne. Ikäihmisten osuus väestöstä on korkea, kun yli 64-vuotiaita on yli kolmannes kuntalaisista ja väestöennusteen mukaan vuonna 2040 yli 40 %. Nykyisen väestöennusteen mukaan Utajärven väestö vähenee lähes 50 henkilöä/vuosi ja näin ollen on tärkeä toteuttaa valtuuston vahvistaman strategian toimenpiteitä.

Tytäryhtiöille asetetut tavoitteet toteutuivat. Tarkastuslautakunta toteaa, että konsernivalvonta on järjestetty asianmukaisesti ja raportointi on kattavaa. Konserniohje on vuodelta 2017 ja hyvä hallinto- ja johtamistapa tytäryhtiöissä-suositus on vuodelta 2014. Tarkastuslautakunta toistaa suosituksensa ohjeiden päivittämisestä.

Tarkastuslautakunta kiittää viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä hyvästä yhteistyöstä ja toivottaa menestyksellistä tulevaisuutta seuraavalle tilikaudelle.

Utajärvellä 17. toukokuuta 2024

Utajärven tarkastuslautakunta

Jaakko Rikkola
puheenjohtaja

Ahti Moilanen
varapuheenjohtaja

Sinikka Hämälä
jäsen

Eero Väisänen
jäsen

Aino Isoniemi
jäsen